

Brug af 'sammensatte' læremidlers potentialer for udvikling af interkulturel kommunikativ kompetence

Maria Pia Pettersson, ph.d. stud. SDU, lektor UCL
ECML sprogkonferencen den 26.9.2016

Disposition

Forskningsprojektets

- Baggrund
- Sigte
- Metodiske tilgange: Diskursteoretisk og social semiotisk
- Design
- Analysemodel: Nexusanalyse og intermedialitet-multimodalitetsanalyser

Undersøgelsens baggrund

Fælles Mål 2009, formål stk. 3 : “[...] **international og interkulturel forståelse**”

Fælles Mål 2014 stk. 1 “[...] styrke [elevers] **kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder**” og igen i stk. 3 “[...] styrke deres **internationale og interkulturelle forståelse**” (UVM, 2009, 2014).

Internationale dokumenter: Europæisk Fælles Referenceramme for Sprog, Referenceramme for pluralistiske tilgange til sprog og kultur

Nationale og internationale styredokumenter peger på:

Koeksistens kræver interkulturel kommunikativ kompetence

Velfunderet teoretisk viden. Mangler viden om praksis

Mit interesse: HVORDAN arbejdes der frem mod ‘Forståelse gennem kulturmøder’ i praksis?

Forskningsspørgsmål:

Foreløbig formulering: Hvordan udvikler og/eller fremmer brugen af multimodale og intermediale læremidler eleveres interkulturel forståelse (interkulturel kommunikativ kompetence fremover IKK) i folkeskolens undervisningspraksis?

Underspørgsmål:

- Hvad er IKK? Hvorfor skal man beskæftige sig med det? (teoretiske og politiske diskurser; begreber: kompetence/dannelse, kultur, diversitet, kontekst, identitet, sociale relationer)
- Hvilke og hvordan repræsenteres diskurser om interkulturel kompetence / interkulturalitet i 'mediepaket Kebab Connection'?
- Hvilke diskurser om interkulturel kompetence /interkulturalitet repræsenteres i interaktion med og omkring læremidlet?

Spørgeskemaundersøgelse i juni 2013

Blandt medlemmer af tysklærerforeningen :

N=102

N= 101 bruger film i undervisningen

N= 96 for at give eleverne mulighed for at opleve (autentisk) kultur og sprog

N= 82 film, fordi billederne kompensere for sproglige mangler og støtter forståelsen

N=72 kender mediepakker

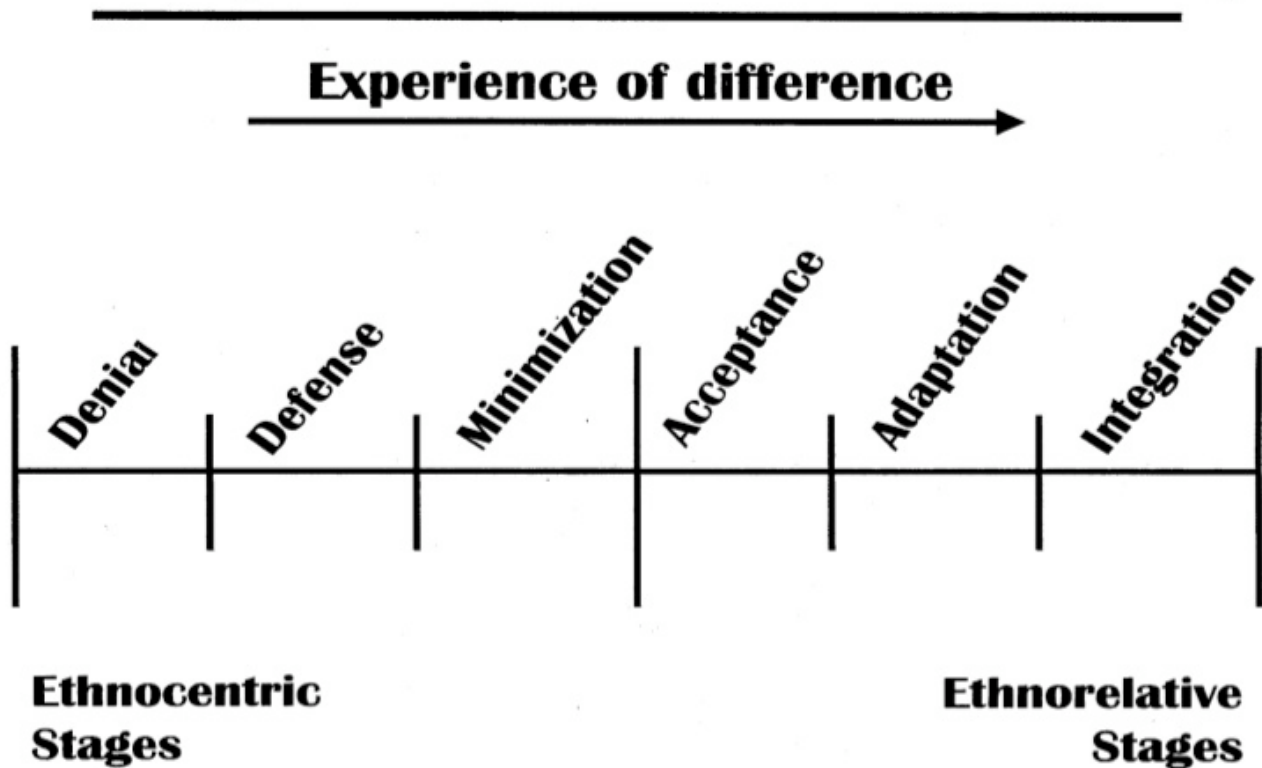
N= 67 arbejder med mediepakker

N=47 kender Kebab Connection

Hvad er IKK? Modeller med størst indflydelse herhjemme, i Norden, i Europa, i...

Milton
Bennett 1993

Development of Intercultural Sensitivity

© Milton Bennett

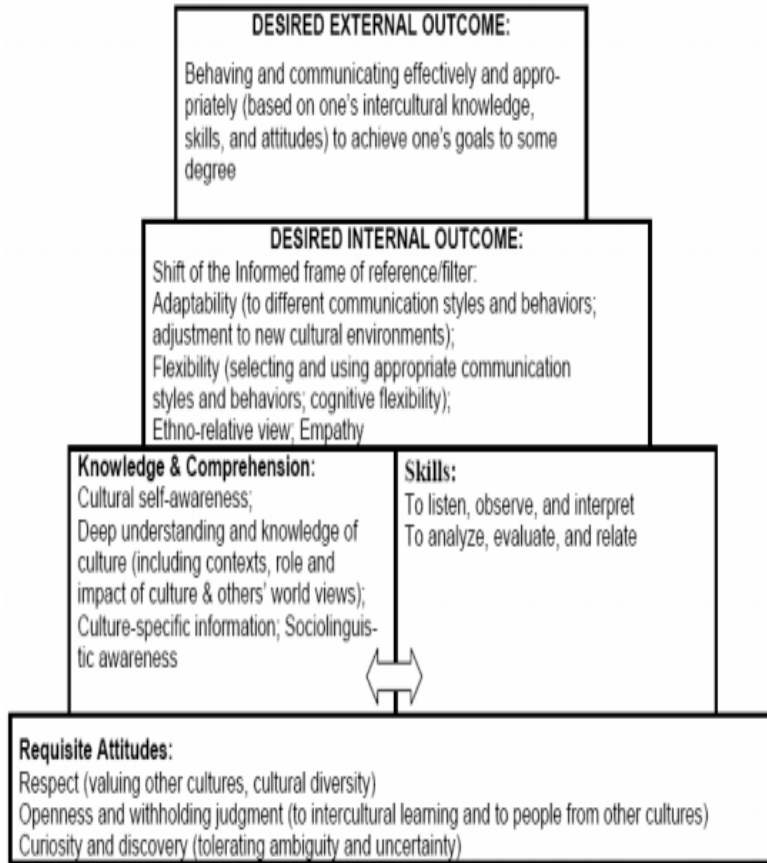
Michael Byram 1997

Michael Byram's (1997) Model of Intercultural Communicative Competence (ICC) Müller- Hartmann, Andreas / Schocker-von Dittfurth; Marita (2007). *Introduction to English Language Teaching*. Stuttgart: Klett.

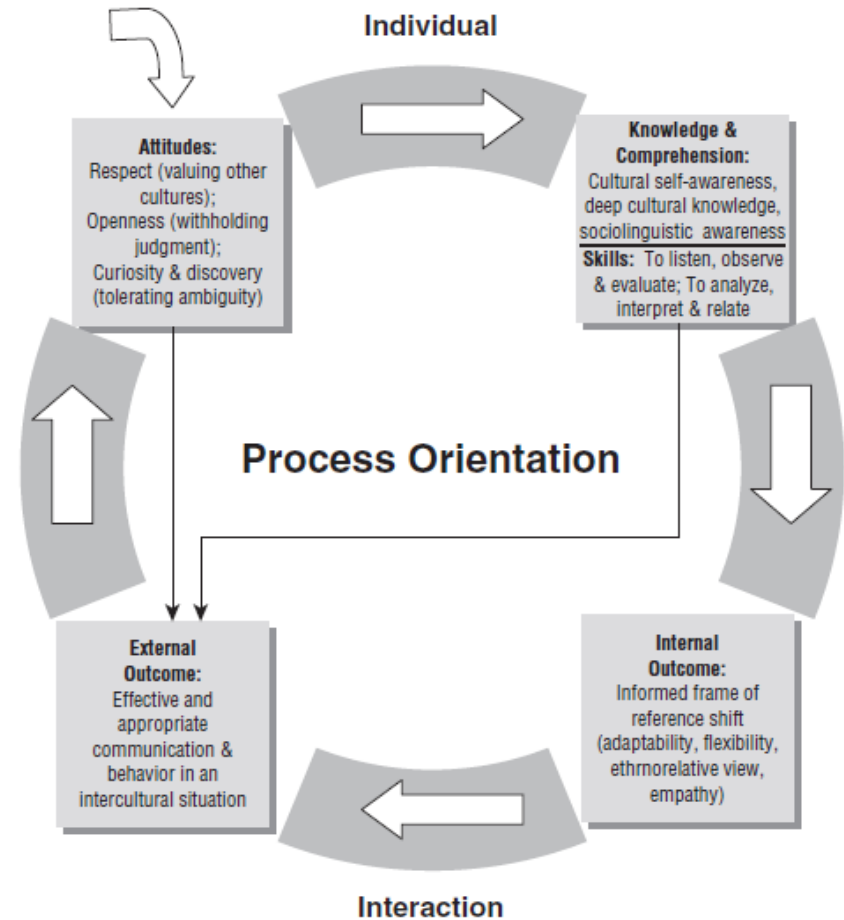
	Savoir comprendre / skills of interpreting and relating <u>What? (explanation)</u> = ability to interpret a document/event from another culture, to explain and relate it to documents/ events from one's own culture, learners relate oral and written texts to each other and try to interpret each in the light of the other, involves the skill of mediation <u>How can it be developed in class?</u> tasks that allow careful reading, analysis, interpretation of texts – in order to achieve a change of perspective □ creative tasks working with literary texts (writing new scenes, new ending), look at action in literary text from the point of view of minor characters, projects/simulations – learners experience a situation from different cultural point of view (how does the American school work – what is a typical day like at such a school), role plays / certain games	
Savoirs / Knowledge <u>What? (explanation)</u> not primarily knowledge about a specific culture but rather k. of how social groups and identities function (own and others) □ knowledge of social processes, + knowledge of illustrations of those processes and their products, k. about how other people see oneself as well as k. about other people, knowledge about self and other, of interaction (individual and societal) □ comprises traditional <i>Landeskunde</i> knowledge [autostereotypes (+/- stereotypes a person has about his/her own culture), hetero-stereotypes (+/- stereotypes sb has about other cultures)] □ knowledge about social interaction <u>How can it be developed in class?</u> facts (film, texts, internet, authentic material), working with stereotypes in class, guest speakers ...	Savoir s'engager / critical cultural awareness <u>What? (explanation)</u> ability to evaluate critically on basis of explicit criteria, perspectives, practices, products in one's own culture / other cultures, countries, closely connected with cultural studies, dealing with speakers from another culture always involves the evaluation of a culture – this often leads to an exchange of stereotypes, aiming for a critical evaluation of another culture – development of all the other 4 levels / competences necessary, including a critical perspective on one's own culture <u>How can it be developed in class?</u> □ critical comparison how Australian and German society deals with immigration	Savoir être / Attitudes (savoir être) <u>What? (explanation)</u> attitudes, values (one holds because of belonging to social groups / to a given society), attitudes of the intercultural speaker and mediator, = foundation of ICC, curiosity, openness, readiness to suspend disbelief about other cultures and belief about one's own, willingness to relativise one's own values, beliefs, behaviours, willingness not to assume own beliefs etc. are the only possible and correct ones, ability to 'decentre' – ability to see how own values, beliefs, behaviours might look from the perspective of an outsider who has a different set of values, beliefs, behaviours <u>How can it be developed in class?</u> using brainstorming, visual aids when working with texts to create curiosity and interest, using texts written by or about learners from other cultures telling about their lives, children's and young adult literature, authentic texts – brought by learners (songs, interviews), virtual and face-to-face encounter projects (e-mail, exchange) – getting-to-know phase important, cultural similarities in forefront
	Savoir apprendre / faire / skills of discovery and interaction <u>What? (explanation)</u> = ability to acquire new knowledge of a culture/cultural practices and to operate knowledge, attitudes, skills in real-time communication and interaction <u>How can it be developed in class?</u> comparing e-mails, face-to-face and virtual encounter projects (web cam), chat, study visits – ethnographic observation tasks (sounds, images, smells ...), negotiation of cultural misunderstandings, role plays, critical incidents	

Darla Deardorff

Pyramid model Deardorff, 2004

Proces model, Deardorff 2006

Interkulturalitet

- Flydende betegner
 - Kultur
 - Identitet
 - Kollektiv, selvet og den anden
 - Mangfoldighed/Diversitet

Hver fører til stærke ideologier

- **Intersektionalitet:** analytisk ramme for interkulturel kommunikation

“Intersectionality represents the crossing of different identity markers or different systems of race, gender, social class, age, and so on, [...]” (Fred Dervin 2016, 33)

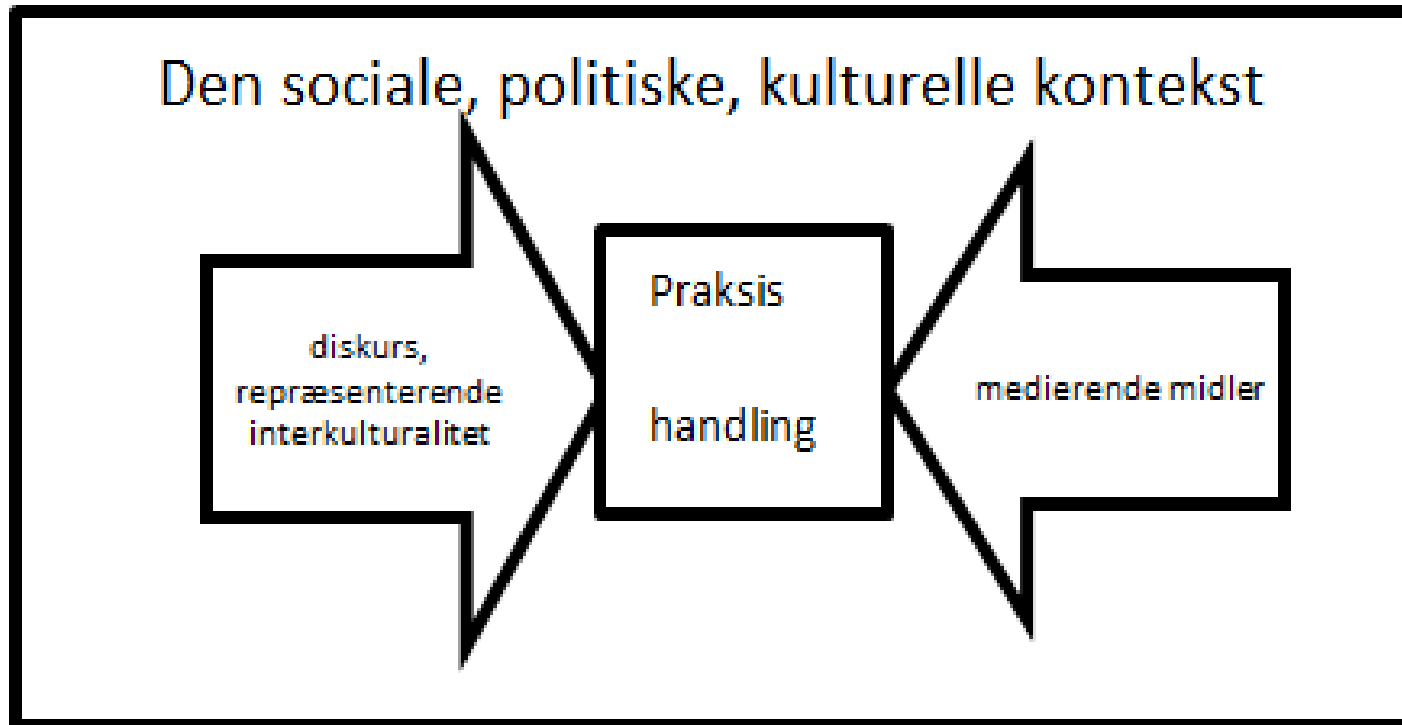
Interkulturel (kommunikativ) kompetence

Fred Dervin's forslag til arbejdsdefinition

IKK er handling. Operationerne mennesket skal beherske, når det besidder IKK, strækker sig fra at **bevidstgøre, erkende, insistere på, positionere og forsvare** sin position, **undersøge kritisk** (reflektere), være beredt til **at forhandle og genforhandle** de egne og den andens **identiteter "ad infinitum"**. (F. Dervin, 2016)

Undersøgelsens sigte

Interkulturalitet kommunikeres i diskurser.
Diskurser repræsenteres i læremidler og i de social situerede og medierede interaktioner /sociale handlinger med og omkring læremidlerne

Design

Etnografi – Diskurs – Fagdidaktik

Forundersøgelse:

spørgeskemaundersøgelse /pilotprojekt

Empirisk data:

- En forlagsproduceret mediepakke ('Kebab Connection')
- Etnografisk feltarbejde: Tre 9. klasser på tre forskellige skoler
 - Observation (video eller lyd dokumenteret; feltnotater)
 - Elev produkter/notater/screencasts
 - Interviews (elever/fokusgrupper/lærere)

Metodiske tilgange

1. Diskursteoretisk: konkret nexusanalyse (NA)

NA kombinerer **etnografisk tilgang** med **medieret diskursanalyse**

2. Social semiotisk tilgang

kombinerer en **intermedialitets-** med **multimodalanalyse**

Diskurs

Diskurser organiserer kommunikationen og skaber viden, identiteter og sociale relationer.

Diskurs i smal betydning: Sprogbrug i konkrete handlinger i den sociale verden

Diskurs i bred betydning: ‘Discourse with capital D’:

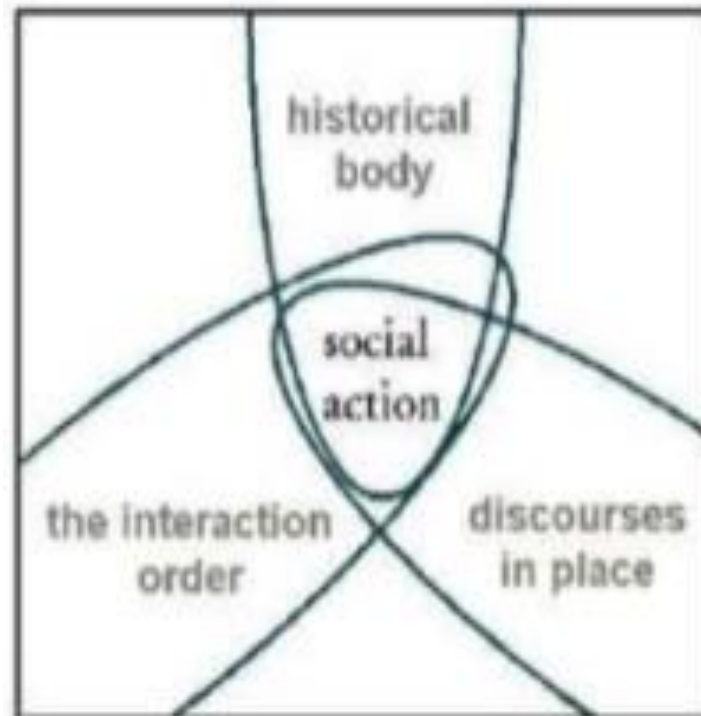
“ways of combining and integrating language, actions, interactions, ways of thinking, believing, valuing, and using various symbols, tools, and objects to enact a particular sort of socially recognizable identity” (Gee, 2011, p. 29).

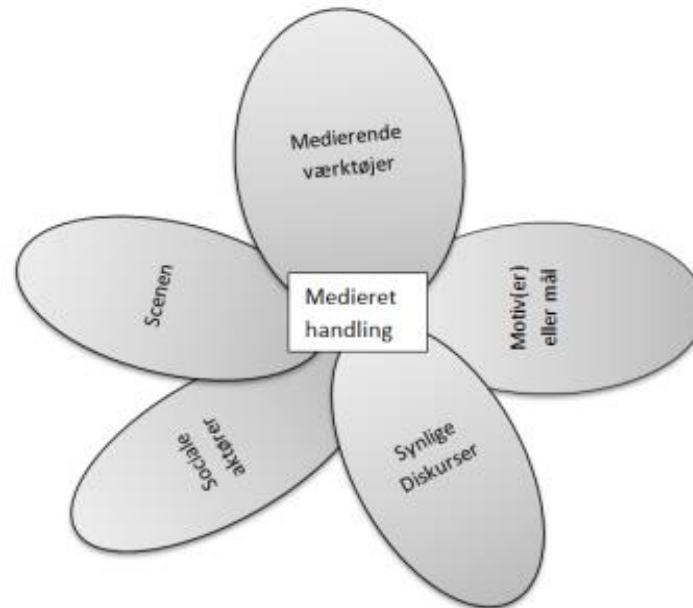
Diskursanalytisk tilgang

Nexusanalyse (en medieret diskursanalyse)

Scollon & Scollon (2003, 2004)

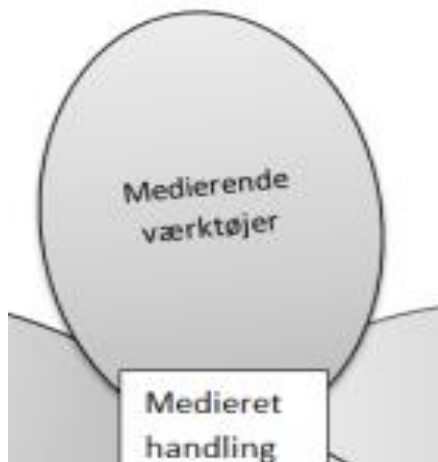
Nexus of practice (eller nærmere Community of practice)

Et felt, hvor genkendelige, medierede aktiviteter eller sociale handlinger opstår i krydset mellem sociale aktører, mål eller motiver, synlige diskurser, stedet, medierende midler

Social semiotisk tilgang

Medierende værktøjer =
tekster i bredt forstand

‘sammensatte’ læremidler i undersøgelsen, ‘et mediepakke’, udmærker sig ved at kombinere didaktiske, funktionelle og semantiske læremidler og ved at orchestrere et intermedialt og multimodalt ensemble eller kompleks

Intermedialitet ↔ multimodalitet

Medium/indermedialitet modus/multimodalitet

Intermedialitet er resultatet af, at konstruerede (konventionelle) mediegrænser bliver overtrådt (Elleström, 2012)

centralt i menings- og betydningsdannelsen står samspillet mellem medier og modaliteter (ibid)

Analysemodel baseret på intermedial og multimodal teori

Kress/van Leeuwen og Lars Elleström

Alle medier realiseres i disse fire modaliteter (integreret)

- Materiel
- Sensorisk
- Spatio-temporal
- Semiotisk

De realiseres på en skala fra

konkret ----- konceptuel

håndgribelig

perceptuel

Modaliteter og deres modi (jf. Elleström):

1. Materialitet: fysiske grænseflader/interface.

Tre modi:

- » Menneskekroppe
- » Todimensionelle overflader og tredimensionale objekter
- » Mindre klart afgrænsede materielle manifestationer såsom lydbølger, laser eller projektioner af lys

2. Sensoriske modalitet

Fem primære modi: se, høre, føle, smage, lugte

3. Den spatio-temporale modalitet

Fire perceptions dimensioner: bredde, højde, dybde, tid.

4. Den semiotiske modalitet

De tre vigtigste modi (jf. Ellestrøm)

- » Konvention (symbolske tegn)
- » Lighed(ikoniske tegn)
- » Kontiguitet (indeksikalske tegn)

Analyse- og afhandlingsarbejde forventes afsluttet i maj 2016

Tak for opmærksomheden

kontakt mig gerne på

mapp@sdu.dk

mapp@ucl.dk

Litteratur:

- Bennett, M. J. and J. M. Bennett (2004). Developing Intercultural Sensitivity. An Intergrative Approach to Global and Domestic Diversity Handbook of Intercultural Training. 3rd ed. . M. Bennett, J. Bennett and D. Landis. Thousand Oaks, SAGE: 147-165.
- Byram, M. (1997). Teaching and assessing intercultural communicative competence, Multilingual Matters.
- Deardorff, D. K. (2009). The SAGE handbook of intercultural competence. Los Angeles, Sage.
- Dervin, F. (2016). Interculturality in Education. A Theoretical and Methodological Toolbox Palgrave Macmillan UK.
- Elleström, L. (2012). Mediernes modaliteter: En model til forståelse af intermediale relationer Medialitet, intermedialitet og analyse. B. Staugaard Pedersen and M.-M. Zacher Sørensen. Aarhus Universitet, Akademiet for Æstetikfaglig forskeruddannelse
- Gee, J. P. (2011). An introduction to discourse analysis: theory and method. New York, Routledge.
- Kress, G. and T. Van Leeuwen (2006). Reading images: the grammar of visual design. New York, Routledge.
- Scollon, R. and S. W. Scollon (2004). Nexus Analysis: discourse and the emerging internet. London, Routledge, an imprint of Taylor & Francis.